

НАРКОМАНИЯ

ИЗ КНИГАТА "ПРАВОСЛАВНИЯТ ВЪЗГЛЕД ЗА ДУШЕВНИТЕ БОЛЕСТИ" ОТ ДМИТРИЙ АВДЕЕВ-РУСКИ ПРАВОСЛАВЕН ПСИХИАТЪР

Тази страшна беда стремително се разпространява в Русия. Ето само някои данни, свидетелстващи за мащабите и дълбочината на поразеността на нашето общество от наркотиците: 2 % от населението на страната има устойчива зависимост от наркотиците; през последните 10 години наркоманията сред децата и подрастващите се е увеличила 10 пъти и днес има повече от половин милион деца наркомани.

Към това ще добавя, че един наркоман „заразява“ (привлича към наркотиците) до 60 души. Това е свързано с пласирането на наркотиците. Наркоманът е принуден да стане пласьор, за да може преди всичко той самият да има пари за ежедневната доза дрога.

Ще кажа също, че наркоманията практически е нелечима по цял свят (излечимостта е не повече от 2-3 %). И това е така, защото тази болест е не телесна, а преди всичко духовна. А процесът на лечение е свързан не толкова с приемането на медикаменти, колкото с превъзпитание, самопреодоляване, продължително и търпеливо възстановяване.

Според определението на Световната здравна организация „наркоманията е състояние на периодична или хронична интоксикация, вредна за човека и обществото, предизвикана от употребата на наркотик (естествен или от синтетичен произход)“.

Условията, при които един човек следва да се смята за наркоман, са следните:

- непреодолимо влечение към наркотика;
- нарастваща толерантност (увеличаване на дозата);
- психофизическа зависимост от наркотиците. Наркоманията е многоаспектен проблем. Той е и нравствен, и медицински, и социален, и юридически.

Пристрастието към наркотиците е факт още след втория, третия месец употреба. Нерядко човек става роб на наркотиците още след първата инжекция на коварно опиянение. Ще посоча и това, че от началото на употребата на наркотични средства, такива като хероин например, наркоманът живее средно 7-8 години, понякога и 10-12, след което умира, но това не е живот, а по-скоро безкрайна мъка.

Към наркотиците се развива физическа и психична зависимост. Първата се определя от това, че наркоотровата се включва в механизмите на обмяна на веществата и биохимичните процеси, протичащи в организма, които изискват редовен прием на наркотик. На всеки 10-12 часа наркоманът изпитва непреодолимо желание да приеме своята доза, която постепенно се повишава.

Ако наркотикът по някакви причини не се приеме, то наркоманът изпитва силно страдание и мъки. Избива го студена пот, появява се гадене и повръщане, схващане на ставите, слабост, болки в корема, треперене на цялото тяло. Депресията и вътрешното напрежение са обичайни спътници на абстиненцията.

Психичната зависимост е още по-тежка проява на наркоманията. Наркоманът, както образно описват това състояние нарколозите, изпитва чувство на „любов“ към наркотиците: той, както и влюбеният, през цялото време мисли за предмета на своите желания, постоянно очаква срещата с него, стреми се към него, радва се, ако тази среща се състои, тъгува и нервничи, ако тя се отлага; готов е на всичко, само и само винаги да бъде близо до наркотиците (С. Белогуров, 1988). Личността на човека-наркоман тотално се променя.

Накратко ще отбележа, че употребата на наркотици нанася огромна, в много случаи непоправима вреда на здравето. Поражения има върху главния мозък и нервната система, имунитетът спада, уврежда се черният дроб и сърцето. Всички органи, системи в организма на наркомана са засегнати. Около 80% от наркоманите са заразени с вируса на хепатит Б. Сред наркозависимите със същата честота се среща и ХИВ-инфекцията.

За духовните корени на наркоманията

Основната причина за употребата на наркотични средства е бездуховността. Употребата на наркотици е съзнателен грях, който с времето „обраства“ с много други грехове. **„Наслаждението от наркотиците“ - това е илюзия, измама, внушена от беса на човека жертва. Сластолюбието и чревоугодие, любовта към телесните наслаждения и безволието, умножени по безверието и маловерието, липсата на стремеж за търсене на смисъл на човешкото съществуване - ето духовните корени на наркоманията.**

Голяма вина имат родителите, които не са научили децата си на Христовата вяра (тъй като и самите те най-често са били невярващи), не са ги научили на послушание, не са следели как и с кого техните деца прекарват времето си. И резултатът не закъснява.

Трябва да констатираме, че днес наркотиците се смятат за нещо като „добър тон“ в младежките среди. Да ги приемаш - това значи да бъдеш възрастен, независим, съвременен. За съжаление, тези, които мислят така, не са единици. Много средни и висши учебни заведения трябва да бъдат затворени под карантина, а на входа да се окачи надпис: **„ВНИМАНИЕ, НАРКОМАНИЯ!“**

Понякога, когато приемам болни, ми се иска да извикам: „Хора! Опомнете се!“ Ще посоча само един пример.

На прием са дошли майка и 15-годишна дъщеря. В разговора става ясно, че момичето пуши от 11-годишна възраст, малко след това е започнало да

блудства, а от 13-годишно употребява хероин. Кръвта в жилите ти изстива, когато слушаш подобни разкази. Не ти се иска да вярваш на ушите си, но това е жестоката действителност.

Всеки ден някой умира от наркотици, а друг прави първата в живота си инжекция със смъртоносното упоение.

И така, да помним, че дълбоко в основата на наркоманията лежат греховете и страстите. А заедно с тях и бесовете, призоваващи хората да забият инжекцията или да изпият една шепа психотропни таблетки. „Безмерна е ненавистта на дявола към човешкия род - пише епископ Варнава (Беляев), - който той още на земята хвърля, вместо в обещания рай, в ада, и големи са заблудите и безразсъдството на хората, плащащи за тази лъжа със собствените си неизразими мъчения и доброволен отказ от вечното и истинско блаженство!...”

Ще приведа и друг пример. При мен дойдоха жена на средна възраст с 19-годишния си син. Тя се чувства потисната, речта ѝ се прекъсва от сълзи. В семейството се е случила беда: синът е наркоман. Стаж в употребяването на наркотици - 2 години. Алексей, така се казваше момчето, съобщи, че в началото, „както и всички“ (!) в неговото обкръжение, попушвал трева, колкото по-дълго, толкова повече. Веднъж след концерт на рок-музиканти познати му предложили да се боцне. После затънал. Скоро вече не можел без хероин, здраво се „привързал“ към иглата...

По-нататък разказът на Алексей и добавеното от майка му с почти пълна точност повтарят разказите на много наркомани, на които през годините на моята практика ми се е налагало да оказвам психотерапевтична помощ. Ето и някои подробности от този разказ: безкрайни лъжи на родителите; тайни телефонни разговори, последвани от изчезване от къщи; продажба на лични вещи, а след това и кражба от родителите на някои ценни предмети и пари; озлобление; немотивирани депресии или състояния на възбуда; ограничаване на интересите до минимум; отслабване; пристъпи на слабост; безсъние; невъзможност в настоящия момент, поради своето самочувствие и психическо състояние, да учи или работи някъде.

Дълго време Алексей успявал да крие от родителите си своето пагубно пристрастие. Родителите узнали, че синът им е наркоман, когато го видели в стаята му в състояние на шок, вследствие на предозирането с хероин. Той бил целият прежълтял, едва дишал. Ако реанимацията беше закъсняла, практически нямаше шансове да остане между живите. Спасили Алексей, или по-точно, предотвратили смъртта.

Опитите на родителите да измъкнат сина си от този водовъртеж за щастие дали някои положителни резултати. Алексей решил да скъса с наркотиците, ясно осъзнавайки болката, мъченията и трудностите, с които неизбежно ще се сблъска по пътя на оздравяването. Не било лесно да се прекъснат каналите за разпространяване на отровата и „приятелите-разпространители“. Например хората, от които той до вчера купувал

наркотика, днес му го предлагали практически даром. „Вземай, не бой се - казвали те, после ще се разплатиш“. Тези хора не му давали покой дори и в болницата. Родителите на Алексей били потресени от безцеремонността и наглостта на наркопласборите. Едва след време, когато преместили Альоша на квартира при роднини на другия край на града, техният натиск отслабнал.

Лечението в наркодиспансера, по думите на Алексей, донесло само незначително подобрение на общото му самочувствие. Тежко преживявал абстиненцията. Правели му вливания, давали му витамини и успокоителни. Но влечението към наркотика оставало непреодолимо, чувствал се отвратително, целият свят му изглеждал сив, безличен, ужасен. Седмица след изписването от стационара той не издържал и си направил инжекция с хероин. И отново попаднал в задънена улица...

По обява във вестник близките му намерили частен наркологичен център. Лечението се извършвало чрез някакви „скъпоструващи и много ефективни лекарства"... След лечението в този център той издържал без наркотици около три седмици. И отново се сринал. Всички били в отчаяние.

И едва след като минало известно време, Алексей и неговите родители си спомнили за Бога, за това, че са кръстени в Православието. Оставало им да се надяват само на Божията милост. Тези мисли ги довели в храма. Тогава те се обърнали към православни специалисти - лекари и психолози.

Вярвам, че ако Алексей има твърдо желание да се раздели с наркотиците и искрено, дълбоко покаяние - то Господ, разбира се, ще му яви Своята милост. Моята увереност е подкрепена от многото случаи на изцеления, когато дори хора, имащи дълъг стаж в употребата на наркотици, са се разделяли с тях. Спасявало ги е само едно - вярата в Бога. А след това следвала борбата с греха, работата над себе си, молитвата, покаянието, стремежът към благочестие. Необходимо е да поскъrbим, да потърпим, да се потрудим. Това е малка жертва на Бога за греховете. И Господ ще приеме тази жертва и ще ни дари Своята благодат, която ще излекува всяка страст и немощ.

Неоценимо е и участието на роднините и близките в избавлението на страдащия от наркомания. Това е и молитва за него, и морална подкрепа, и любов, и милосърдие към него. Трябва да намерим в душата на човека доброто и красивото и да го развиваме. Важно е изцеляващият се да не се затваря в себе си, да чувства душевна топлина, грижа, участие и заинтересованост от неговата съдба от страна на близките и приятелите.

Още един съвет. Ако сте узнали, че детето ви е започнало да употребява наркотици - не проявявайте агресия, дайте му да разбере, че то ви е скъпо и искате да му помогнете.

На прием при лекаря

Синът ми е наркоман. Има клиники, в които за няколко дни с помощта на различни лекарства премахват кризисните явления, възвръщат самочувствието. А по-нататък какво да правим?

Най-важното е искреното, дълбоко, твърдо намерение на вашето дете да скъса с наркотиците. Наркоманията е болест, в основата на която стои съзнателният грях да се употребяват наркотични вещества. А греховете на искрено каещите се прощава Господ.

Греховете се лекуват в духовната лечебница - в Христовата Църква, в светото тайнство Изповед, когато душата изобличава себе си пред Кръста и Евангелието. Друг път за изцеление няма. В молитвата, която свещеникът произнася преди всяка изповед, ние слушаме, че сме дошли в лечебницата и не бива „да си отидем неизцелени“.

Дълбокото разкаяние за извършените грехове, молитвата към Всемиловичивия Лекар на нашите души и тела, към Неговата Пречиста Майка и светите Божии угодници е първата крачка към изцелението. Това е в случай, че вашият син е кръстен и в сърцето му има поне искрица Христова вяра, упование на Божията милост. А ако това го няма, то е цел, към която трябва да се стремим с Божия помощ.

Опитните лекари или психолози, лекарствените препарати и психотерапевтичните методики (нравствено приемливите) - това е само помощ, често необходима и ефективна. Но нищо повече.

Често рецидива на наркозависимостта се провокира от „приятелчетата“ по спринцовка. Най-добре е незабавно да скъса с това обкръжение. Зная, че не е лесно да го направи, но е необходимо. Особено на първо време вие трябва по-често да бъдете с детето си, буквално да го охранявате.

Господ да ви пази от обръщането за „помощ“ към окултни целители и всевъзможни кодиращи.

Неведнъж ми се е случвало на прием да слушам примерно следното: „Аз само рядко попушвам „тревичка“ (марихуана - Бел. авт.). А хероин не употребявам и няма да употребявам. Не се и смятам за наркоман. Това е друго...“. Подобни умозаклучения са греховни и погрешни. Душата на такъв човек е в същия плен на страстите, само дето този плен е незабележим за самия човек. Въпреки че психиката и здравето тежко страдат, но може би не толкова, колкото при хероиновата зависимост. Ще кажа още, че употребяващите марихуана, екстази и други, както те погрешно смятат за „леки“ наркотици, образно казано, застават на опашката за хероин. Всичко е въпрос само на време.

Срещата със семейството

Ще разкажа за един пример на вътрешно семейни отношения, който нерядко се среща на практика. На прием е дошло семейство: майката, бащата и техният 22-годишен син, който употребява наркотици.

Наркозависим е от около две години. По време на приема говореше най-вече майката. Тя разказваше много емоционално, напористо, с треперещ глас. При това не се стесняваше от изразите, с които характеризираше своя син (в негово присъствие). Опитите на сина да се включи в разговора бяха жестоко прекъсвани от нейна страна. „Стой и мълчи! Какво толкова имаш да кажеш?!“ - примерно така се обръщаше към него.

Бащата седеше на фотьойла безучастен, от време на време поглеждаше часовника и с целия си вид показваше, че му е все едно. Разбира се, по-добре би било синът да мине без наркотици, но за целта бащата нямаше никакво намерение да променя нещо в себе си. Духовните въпроси също не го интересуваха особено. Казано е да дойде на прием цялото семейство - значи трябва да се отиде, но нищо повече.

За известно време съзнателно оставих инициативата в техни ръце. Беше важно да погледна семейството от страни, да дам възможност на всички да се проявят.

Ще пропусна редица обстоятелства от нашата среща и ще се спра само на един важен момент. Когато останахме насаме с момчето, то ми каза откровено: „Слагаш инжекцията - и никого не чуваш... И мама не „достига“ до тебе“.

В този случай властното, потискащо поведение на майката, при цялото ѝ желание да помогне на сина си, в действителност само утежняваше бедственото му положение. А бащата на практика сам се беше оттеглил.

Типични грехове, грешки и заблуди, възникващи в хода на възстановяването

1. Отсъствие на реална борба с греха поради леност, нехайство, безгрижие и др. Нежелание за промяна към по-добро.
2. Самонадеяност. „Аз мога сам“. „Аз ще се справя без никаква помощ“ и други подобни.
3. Общуване с наркозависими приятели, често пребиваване в тяхната среда.
4. Желание за незабавни резултати (духовни, клинични и други) и разочарование, ако те не идват веднага.
5. Лъжи. Опити да изглеждаш по-добре, отколкото си в действителност. Скриване на факти за употребата на наркотици.
6. Уповаване на медицинските методи на лечение, въпреки че медицинската помощ заема незначителна част от възстановителните мерки и се ограничава само до туширане явленията на абстиненцията.
7. „Целта оправдава средствата“, или лечение на всяка цена. Под този девиз страдащите от наркомания стават жертва на всевъзможни окултисти, сектанти или просто сменят една страст с друга (блуд, трупане на пари и вещи, хазарт и т. н.).

Из преписката с читатели

„ Уважаеми Дмитрий Александрович!

Прочетох Вашата книга „Из дневника на православния психиатър “. Главата „ За наркоманията и наркоманите ” ми вдъхна надежда и увереност, че сме на прав път, спасявайки живота и душата на нашия син. Скръбта на нашето семейство е също толкова голяма и непреодолима, колкото и бедата в семейството, описано в тази книга.

Нашият син е наркоман вече 4 години. Неведнъж се е лекувал и в частни наркологични центрове и в наркологична болница №17. Най-голямото прекъсване в употребата на хероин беше 10 месеца, след което му се роди дъщеря (синът е женен). Сега момиченцето е на 8 месеца.

Синът ни отново е „ на игла “. Бракът му е застрашен от разпадане. Господ ме свърза с една дълбоко религиозна жена, която ме посъветва да се обърна към Бога за помощ.

След като живях греховен, отдаден на страстите живот, аз самата се върнах в храма, причастявам се, моля се за сина си, взех благословите от отеца за пост. Синът ни започна да осмисля греха, да се кае със сълзи, но засега духовното оздравяване върви много бавно и със срывове. Самата аз съм още в началото на духовния път, не съм крепка във вярата и много неща не мога да му обясня. Бих искала да се обърна за помощ към православни лекари и психолози за укрепване на сина ми във вярата и надеждата на Господа.

А. П."

Това е едно от многото писма по повод на наркоманията, които получих през последните месеци. Оказвайки помощ на страдащите от наркомания, забелязах следната закономерност. Първи идват на прием родителите. Гласът трепери, очите са пълни със сълзи. „Какво да правим? Как да живеем? Кой може да спаси децата ни?" - тези въпроси буквално са изписани на лицата им и в изтерзаните от скръб сърца.

След кратка беседа като правило става ясно, че духовният живот на самите родители е свършил след приемането на Кръщение, без дори да е наченат. Или пък родителите изобщо не са кръстени. Съответно и техните деца са били възпитавани в атмосфера на бездуховност. На практика никой от тях никога не се е замислял за това, че те тежко грешат. За Бога и Църквата в техните семейства са си спомнили тогава, когато въпросът е бил поставен ясно и категорично: или живот, или скорошна смърт.

В много отношения са виновни родителите, които не са научили децата си на Христовата вяра (тъй като и самите те много често са се намирали в безверие), не са ги възпитали в послушание, не са следели как и с кого прекарва времето си синът или дъщерята. И резултатът не закъснял.

Но да се върнем на срещата. Чедото-наркоман почти никога не идва заедно с родителите. „Той още не е узрял“, - казват те.

Някои уверяват родителите си, че много скоро и сами, без чужда помощ, ще престанат да се дрогираат. Но тези уверения, уви, си остават на думи.

След изясняването на редица необходими за възстановяването подробности и това как ще премине срещата със свещеника, аз препоръчвам да започне духовното оздравяване на средата около наркомана. Тези съвети се дават на родителите, те са известни и на всеки православен човек. А именно: да принесат покаяние, да се научат да се молят, да постят, да посещават Богослужението, да се венчаят с църковен брак, да осветят жилището. С една дума, говориш за това, че трябва да бъдат с Бога, да Му се молят, да се каят за греховете си.

Запомнил съм думите на един млад човек: „Ние дойдохме тук (той имаше пред вид православния възстановителен център), за да получим помощ, а открихме ново светоусещане, намерихме Православието“.

Ще повторя, че наркоманията е греховен недъг. Не можеш да го победиш с хирургически скалпел, лазерен лъч или силнодействащи таблетки.

Ще кажа и следното: възможно е много бързо да помогнеш на страдащия да престане да употребява наркотици само по негово собствено желание и с Божия помощ. Най-трудно от всичко е човек да се удържи в трезвост, да преодолее пагубната зависимост. Паметта още дълго ще пази в своите хранилища „сладостта“ на този грях, и греховните желания ще помрачават разсъдъка. Но Божията благодат ще покрие и излекува всяка немощ и страст. Само трябва да жадуваме за тази благодат, да не забравяме за душата, да не оставяме Христовата Църква.

* * *

Ето още едно признание.

„Аз три пъти се лекувах в болница, но това не ми помогна, въпреки че има и прилични болници, и много добри лекари. Един от тях ми каза: „Вече шестнадесет години си блъскам главата над този проблем. Но... “ Преминаваш 40-дневен курс с медикаменти - и после върви, накъдето ти видят очите.

Всички мои познати смятаха, че с мен е свършено. Последния път лежах в болница и видях как много хора продължават да се дрогираат и там. Помня, че един го откараха в реанимацията и не успяха да го свестят. В отделението от ръка на ръка се предаваха две спринцовки и, който искаше, се възползваше от тях. Представете си какво количество инфектирани от венерически болести и ХИВ? Сам видях как двама санитарни извиваха ръцете на едно момче и викаха: „Извинявай, но ти имаш СПИН“.

Написах заявление до завеждащия отделението, че не смятам за целесъобразно да се лекувам в такава обстановка... И пак започнах да се дрогирам.

От девет месеца съм чист. Разбрах, че наркотиците са бесовска работа. Ако човек разбере, че е немощен, болен и искрено се разкайва за това, Господ ще го чуе.

Н. О."

А ето и друг пример, противоположен на този.

Родителите на един употребяващ наркотици младеж го изпратили на Камчатка да лови раци. Условията били сурови, дисциплината на кораба - желязна, наркотици -нямало. Трудно било за вярване, но този млад човек издържал без хероин четири години (толкова бил срокът на договора), спечелил добри пари, върнал се у дома и... удвоил дозата наркотици.

Родителите и познатите буквално били в шок. Струвало им се, че въпросът е решен завинаги. Но защо станало така? Според мен това станало, защото момчето нищо не променило в душата си, за да изкорени недъга. Той просто търпеливо изчакал края на договорения срок, и всичко се върнало в същото положение.

За Божията помощ на разкаялия се наркоман

„Аз бях на хероин година и половина. Това беше най-ужасното време в моя живот. Изгубих всичко: родителите, приятелите, любимия човек... И най-главното е, че изгубих себе си, своята ДУША!

Нищо не ми беше необходимо. Цялата ми енергия се насочваше към търсене на поредната доза. Лъжех родителите си, близките си хора. Това беше кошмар. Оставаше ми само да чакам края на тези мъчения. Наркотиците ме измъчваха, погубваха душата ми.

С Божия помощ сега живея без наркотици. Това не е нищо друго, освен чудо. От тази бездна може да те спаси само Господ!

Щастлива съм и благодарна на Господ за своето избавление.

С, 22 г."

„На 19 години започнах да се дрогирам. Вземах пси-хостимуланти, главно ефедрин. Не вярвах в Бога. В продължение на две години се опитвах да се откажа самостоятелно, но всички опити бяха неуспешни. Не издържах повече от 40 дни. По това време наркоманът беше равен на престъпник. Разбрах, че ме чака или затвор, или изправителна комуна. Близките ми не знаеха, че се дрогирам. С мъжа си се разведох. Бях с малко дете на ръце ...

След като преживях клинична смърт, разбрах, че има Бог и осъзнах, че без Негова помощ няма да мога да оставя наркотиците. Скоро, не помня как, поисках да се отбия в храма. Влязох в храма и се приближих към иконата, която сякаш ме привлече към себе си. Това беше иконата на Божията

Майка „ Феодоровска ” (за това научих по-късно). Започнах да моля Богородица да ме избави, да ме изцели от пристрастието към наркотиците и се молах така: „ Майко Божия, Ти Самата си Майка, помогни ми, ако не заради мене, то заради моето дете”. Бях облечена ужасно, силно почервена и гримирана. Хората ме гледаха с отвращение, но никой не каза нищо. За пръв път в живота си се молах, сълзите ми се лееха като река. Неми се излизаше от храма.

Минаха няколко месеца, а аз така и не оставих своя грях. Но ето какво стана с мен. Стоях на спирката и чаках метрото, и в главата ми прозвуча глас: „Какво правите? Вие сте подобни на хора, които плуват в чиста вода и пият нечистотии ”. Започнах мислено да се оправдавам: „Не мога да спра, нямам сили” - и в отговор чух: „Можеш. Имаш сили”. И почувствах, че наистина мога.

М., 29 години ”.

Тази жена никога повече не докоснала наркотици, станала християнка, въцърковила се. Сега се препитава с каквото може и помага на други хора да се избавят от този греховен недъг.

В ръцете си държа писмо от човек, който употребявал наркотици с прекъсвания около 11 години, два пъти бил в изправителна комуна, изгубил семейството и работата си. И ето, този човек идва във вярата, намира Бога.

Той пише, че вече редовно посещава храма, бил започнал да принася покаяние за греховете, но наркотиците го „задушавали”, въпреки че значително намалил дозите. Борбата с наркотиците била много трудна, но Господ извършил чудо на изцеление. Ето как станало това.

„Тази нощ стана незабравима за мен, като първи ден на моето избавление. През по-голямата част от нощта се молах със сълзи Господ да ме помилва. И в един миг почувствах, че съм свободен от наркотиците... А за това, което после стана с мен физически, Вие, като лекар, знаете, но затова пък духовно... невъзможно е да предам радостта, която изпитвах, тя може само да се преживее ”.

Сега авторът на това писмо се труди в храма и благодари на Господа за великата милост, проявена към него.